

EXPUNERE DE MOTIVE

1. *Riscul valutar* este o consecință imediată a creditului în valută, care transformă relativ facil acest act juridic creator de datorie într-un produs financiar sau serviciu riscant (periculos). Deși pare a fi natural¹, adică presupus de însăși formula contractuală aleasă de consumator (care îi permite acestuia să se împrumute mai ieftin, adică la dobânzi și cu costuri mai mici decât cele practicate la creditele în euro sau în moneda națională, în schimbul unei alegeri conștiente a riscului de variație a cursului), în realitate, riscul valutar înseamnă un pericol real pentru consumatorul obișnuit întrucât, dincolo de oscilațiile relativ normale ale cursului valutar, există întotdeauna un risc supra-adăugat² de hiper-valorizare a monedei de plată. Acest pericol este inerent perioadelor de criză sau de turbulențe ale pieței, când cei ce dețin lichidități se „refugiază” în depozite în moneda respectivă, pentru a se apăra de riscul de erodare a valorii reale a lichidităților (*safe haven*), ceea ce îi conferă un grad foarte ridicat de *imprevizibilitate*. De aceea, pentru a evita riscul de pierdere, cauzată atât consumatorului, cât și creditorului financiar, acesta din urmă are obligația de avertizare și de consiliere a consumatorului asupra riscului valutar.

Departate de a fi o sarcină excesivă impusă creditorului, această obligație este o modalitate de auto-protecție a creditorului față de supra-îndatorarea sau insolvabilitatea debitorului, care poate interveni oricând în urmarea unei hiper-valorizări a monedei de plată. Atunci când creditul de retail în moneda străină se caracterizează prin suportarea variației cursului de schimb valutar exclusiv de către împrumutat, acesta având reprezentarea unui curs de schimb foarte stabil la momentul acordării creditului (în realitate acest curs fiind stabil doar din perspectiva creditorului, pentru debitor operând, în perioade de criza, o hiper-valorizare), riscul de supra-îndatorare și ruină a debitorului au grave repercursiuni *asupra creditorului*, care nu își va mai putea realiza creanța integral și, eventual, va fi nevoit să vândă restul creanței rămasă neacoperită după vânzarea imobilului ipotecat, către colecători de creanțe, la prețuri derizorii. Împrumutatul beneficiază, aparent, de o dobândă micșorată pe durata primilor ani de rambursare a creditului în valută, în contrapartida unui risc reportat asupra anuităților sau a ratelor ulterioare (viitoare) dar, în primul rând, costurile acestui credit sunt egale sau chiar mai mari decât produse similare în moneda națională și, în al doilea rând, hiper-valorizarea monedei

¹Conform hotărârii CJUE din speta Andriciuc (C – 186/16), dacă riscul valutar asumat de consumator este o contra-prestație pentru un cost mai redus al creditului, clauza de risc valutar face parte din obiectul principal al contractului și, deci, nu poate fi supusă analizei caracterului abuziv, cu condiția ca aceasta clauza de asumare a riscului valutar să fie exprimată într-un limbaj clar și (usor) inteligibil.

²Acest risc supra-adaugat al hiper-valorizării a fost explicat de Curtea Constituțională, prin decizia CCR nr.623/2016.

de plată, în legatura cu care debitorul nu a fost avertizat, majorează la cote insuportabile volumul de plăți lunare în moneda națională, ceea ce determină treptat, dar sigur, ruina debitorului. Multiplicat cu numere ce reprezintă rata de neperformanță a portofoliului de credite ale creditorului financiar, acest risc individual de neplată devine un risc major de insolvabilitate sau chiar de colaps al creditorului financiar însuși.

Prin lege urmează a se stabili, ca modalitate de protecție a consumatorului contra riscului de hiper-valorizare a monedei de plată, regula imperativă conform căreia obligația de plată a datoriei generate de actul juridic al creditării în valută este stabilizată la cursul de schimb din data perfectării contractului, la care se poate adăuga o variație de maxim 20% față de acest curs. În urma avertizării asupra riscului de hiper-valorizare, obligație care incumbă creditorului financiar, consumatorul va putea cere conversia în moneda națională sau într-o monedă străină, cu condiția ca, în acest caz, consumatorul să fie acoperit natural contra riscului valutar.

2. Pentru eliminarea unor posibile inechități și discriminări între consumatori, în funcție de momentul încheierii sau perfectării actului juridic creator al datoriei, *legea urmează a se aplica și contractelor aflate în curs de derulare* la data intrării sale în vigoare.

Prin Decizia nr.701/2017, Curtea Constituțională a României (CCR) a constatat că:

“52. [...] niciun text constituțional nu împiedică legiuitorul să intervină în executarea acestor contracte în vederea reechilibrării lor, cu respectarea condițiilor [...] referitoare la buna-credință și echitatea ce trebuie să guverneze această materie;

53. [...] măsura [...] este adecvată, necesară și [...] respectă un just raport de proporționalitate între interesele generale și cele individuale; [...] această orientare legislativă a ținut seama de realitățile socioeconomice existente, aspect cu privire la care legiuitorul are o largă marjă de apreciere, precum și de particularitățile și specificul circumstanțelor referitoare la iminența începerii sau continuării procedurii de executare silită cu efecte iremediabile asupra consumatorului, respectiv la relația profesionist-consumator în care acesta din urmă se află într-o situație de inferioritate economică. [...]

54. [...] măsura [...] configurează un just raport de proporționalitate între interesele generale și cele particulare, în sensul că pune în balanță, pe de o parte, protecția imediată și nemijlocită a consumatorilor, așadar, a unui largi sfere de persoane care,

deși situate într-un raport de egalitate juridică, formală cu profesioniștii, totuși, sub aspectul puterii lor economice, apreciate în mod individual, se află într-o evidentă relație de inferioritate, și, pe de altă parte, interesul profesioniștilor de a-și vedea executate sumele de bani rezultate din contractele de credit. [...] nu este de admis ca o realitate juridică, formală, rezultată din contractul de credit să prevaleze asupra regulilor de echitate și bună-credință care guvernează materia contractelor civile”.

3. O economie de piață și o societate ghidată de valori supreme, cum sunt dreptatea, egalitatea de șanse și libertatea individuală, nu pot prolifera și nu se pot consolida în lipsa unui necesar echilibru al raporturilor juridice dintre creditori și consumatori

[REDACTED]

Inițiator

[REDACTED]

Senator Daniel/Cătălin ZAMFIR

[REDACTED]